

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	พฤติกรรมของกวางป่า ( <i>Cervus unicolor</i> ) ในสวนสัตว์ เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ และสวนสัตว์เปิดเขาเขียว จังหวัดชลบุรี		
ชื่อผู้เขียน	นางกนกกาญจน์ ควรรหา		
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต	สาขาวิชาชีววิทยา		
คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ :	ผศ. ดร. นริทธิ์	สืตะสุวรรณ	ประธานกรรมการ
	รศ. ยุทธนา	สมิตะสิริ	กรรมการ
	นายสุพนธ์	เมธาภิวัฒน์	กรรมการ

### บทคัดย่อ

จากการศึกษาพฤติกรรมของกวางป่า (*Cervus unicolor*) ในสวนสัตว์ เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ และสวนสัตว์เปิดเขาเขียว จังหวัดชลบุรี ทางด้านพฤติกรรมส่วนตัว และพฤติกรรมสังคม ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2529 ถึงธันวาคม 2530 ได้บันทึกแบบแผนของพฤติกรรม ความถี่ ตลอดจนช่วงเวลาที่มีพฤติกรรมเหล่านั้นคือ พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกิน การขับถ่าย การเคลื่อนที่ พฤติกรรมพักผ่อน และการทำให้สบายตัว กวางป่าเพศผู้จะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวด้วยความถี่สูงกว่ากวางป่าเพศเมีย กวางป่าทั้งสองเพศแสดงพฤติกรรมการยอมแพ้ การทักทาย และการผูกไมตรีด้วยการเลียให้กัน ซึ่งกวางป่าทั้งเพศผู้และเพศเมียจะแสดงพฤติกรรมการทักทายไม่แตกต่างกัน แต่กวางป่าเพศเมียจะแสดงพฤติกรรมการเลียให้กันด้วยความถี่สูงกว่ากวางป่าเพศผู้ กวางป่าทั้งสองเพศแสดงความเครียดเมื่อต้องการอาหาร ส่วนการระวังภัยของกวางป่าทำได้โดยการลู่หูไปมาเพื่อจับทิศทางของเสียง กวางป่าเพศผู้จะผลิตเขาและขนในช่วงเดือนเมษายนเป็นส่วนใหญ่ จากนั้นเขาจะเจริญแข็งแรงเต็มที่ในเวลาประมาณ 5 เดือน กวางป่าเพศ

เมื่อยจะมีการผลิตขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน กวางป่าเพศผู้จะเริ่มแสดงพฤติกรรมการเกี้ยว  
ในเดือนกุมภาพันธ์และพฤศจิกายนด้วยความถี่สูง ลูกกวางป่าแรกเกิดจะมีขนสีน้ำตาลหรือ  
เหลืองส้ม เข้าฝูงได้เมื่ออายุเฉลี่ย 86.5 วัน และเมื่ออายุประมาณ 5 เดือน สีขนจะ  
เปลี่ยนแปลงไปเหมือนกวางป่าตัวเต็มวัย สำหรับกวางป่าในสวนสัตว์เปิดเขาเขียวจังหวัด  
ชลบุรี เลี้ยงปะปนกับสัตว์หลายชนิด ซึ่งกวางป่าจะมีความระมัดระวังสูง และมีพฤติ  
กรรมส่วนตัว โดยทั่วไปเหมือนกับกวางป่าในสวนสัตว์เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่  
Copyright© by Chiang Mai University  
All rights reserved

**Thesis Title** Behaviour of Sambar Deer (Cervus unicolor) in Chiang Mai Zoo Changwat Chiang Mai and Khao Kheow Open Zoo Changwat Chonburi

**Author** Mrs.Kanockkarn Khounha

**M.S.** Biology

**Examining Committee :**

Assist.Prof.Dr.Narit	Sitasuwan	Chairman
Assoc.Prof.Yuthana	Smitasiri	Member
Mr.Supoj	Methaphivat	Member

**Abstract**

Individual behaviour and social behaviour of Sambar deer (Cervus unicolor) in Chiang Mai Zoo, Chiang Mai and Khao-Kheow Open Zoo, Chonburi were studied from December 1986 to December 1987. Behaviour pattern, frequency of behaviour and time seen were recorded such as feeding and excretion, locomotion, resting and comfort behaviour. Aggressive behaviour of male Sambar deer was higher than females. Both sexes displayed submissive behaviour, greeting and grooming as appeasement behaviour, The greeting behaviour of male and female Sambar deer was not significantly different but the frequency of grooming behaviour of females was higher than for males. Both sexes displayed stress behaviour when hungry. Ear-movement was an expression of alert and was used to detect the direction of

sounds. Male Sambar deer shed their antlers and moulted in April and regrowth of antlers took 5 months. Females moulted at the same time. In February and November, courtship behaviour of male Sambar deer was observed with high frequency. After birth, young sambar deer had brown or orange fur. Displayed herding behaviour at an average age of 86.5 days. Fur colour changed to that of adults at 5 months. Sambar deer in Khao Kheow Open Zoo Changwat Chonburi, fed in a mixed herd with other animals and were very contious but other general behaviour was similar to that of Sambar deer in Chiang Mai Zoo Changwat Chiang Mai.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่  
Copyright© by Chiang Mai University  
All rights reserved